

Аннотация

УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК
ІНСТИТУТ ЗАХИСТУ РОСЛИН

ЗАХИСТ І КАРАНТИН РОСЛИН

МІЖВІДОМЧИЙ
ТЕМАТИЧНИЙ
НАУКОВИЙ
ЗБІРНИК

Заснований у 1964 р.

Випуск

55

КИЇВ 2009

Журнал і карантин рослин. 2009. Вип.55.
УДК 631.11:632.7/477.7

Н.М. БАБИЧ, кандидат сільськогосподарських наук,
Інститут захисту рослин УААН;
Н.М. ШАХОВА, кандидат біологічних наук,
Н.І. КОЦЮРУБЕНКО, молодший науковий співробітник,
Миколаївський інститут агропромислового виробництва УААН;
Л.С. КРИВОГУЗ,
Державна інспекція захисту рослин Миколаївської області;
Л.К. Антипова, кандидат сільськогосподарських наук
Миколаївський державний аграрний університет

СИСНІ ШКІДНИКИ В АГРОЦЕНОЗИ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ПІВДЕННОГО ПІВНІСНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Наведено багаторічні дані динаміки чисельності злакових попелиць, пшеничного трипса, клопа шкідливої черепашки та пошкодженості зерна озимої пшениці в Миколаївській області. Показано вплив строків сівби та попередників на чисельність сисних шкідників. Встановлено, що сисні шкідники більш інтенсивно заселяють посіви озимої пшениці раннього строку сівби на паровому попереднику. Наведена ефективність застосування сучасних інсектицидів проти личинок сисних шкідників. Використання хімічного захисту культури дає змогу одержати додаткової врожай зерна в межах 0,5 т/га та полішити його технологічні показники.

Озима пшениця, сисні шкідники, шкідливість, строки сівби, попередник, інсектициди, технічна ефективність

Озима пшениця посідає провідне місце серед зернових колосових культур півдні України за врожайністю та валовим збором продовольчого зерна і має істотну питому вагу при заготівлі збіжжя. Так, у Миколаївській, Хмельницькій та Одеській областях упродовж 90-х років минулого тисячоліття врожайність досягала рівня 3,4–4,0 т/га, що на 1,4–1,7 т/га вище, ніж у інших зернових культур [1]. Проте в останні роки фітосанітарний стан посівів цих культур, зокрема на озимій пшениці, значно погіршився. Одним із чинників зменшення її продуктивності є послаблення захисних заходів під шкідливих об'єктів, у тому числі й проти шкідників [2].

Бабич, Н.М. Шахова, Н.І. Коцюрубенко,
Кривогуз, Л.К. Антипова, 2009

Відсутніх втрат урожаю озимої пшениці у степовій зоні щорічно завдає комплекс шкідників, зокрема сисних — клоп шкідлива черепашка, злакові попелиці, пшеничний трипс тощо [3]. Найбільш небезпечним в умовах даного регіону є клоп шкідлива черепашка (*Eugaster integriceps* Put.). Цей шкідник пошкоджує озиму пшеницю, починаючи з моменту появи імаго на посівах у період виходу рослин у трубку, впродовж формування зернівки та наливання зерна (личинки молодших віків, L₁–L₃) і воскової та повної стиглості зерна (личинки старших віків, L₄–L₅ та окрилені клопи нового покоління). Дорослі клопи при уколі в стебло в період трубкування пшениці призводять до пожовтіння та усихання центрального листка. Пошкодження стебла в цей період може призвести до зниження врожаю на 50–54% [4]. Пошкодження стебел клопами перед колосінням викликають часткову або повну білоколосицю, а пошкодження самого колоса приводить до щуплозерності і зменшення кількості зерен у колосі та його маси. Підраховано, що вже за наявності шкідника 1 екз./м² втрати зерна можуть сягати 0,05–0,1 т/га [5].

Основної шкоди пшениці завдають личинки, що залежить від вікового стану їх розвитку і ступеня пошкодженості зерна. Так, за пошкодженості зернівки личинками молодших віків (L₂–L₃) у період їх формування та наливання — зерно деформується, стає легким, а маса зменшується на 50–70% [4]. Більша частина легковагового зерна відходить в поліву і втрачається при збиранні врожаю. Шкідливість личинок L₃–L₅ віків та клопів нового покоління менше впливає на кількість урожаю, але при цьому значно погіршуються технологічні показники зерна. Внаслідок позашлункового травлення ці комахи вводять у зернівку слину, що містить фермент для розщеплення рослинного білку, потім всмоктують таким чином перетравлену їжу. У підсумку в зерні знижується вміст якості клейковини. Поки борошно в сухому вигляді, ферменти не дієдатні, а якщо до нього додати води, вони відразу починають діяти, тобто відбувається процес розщеплення білкових молекул, внаслідок якого клейковина втрачає свої властивості [4, 6, 7]. Домішка до здорового зерна навіть 2–3% пошкодженого вже істотно погіршує смакові та хлібопекарські якості борошна [6]. Крім того, погіршуються й посівні якості насіння пшениці, які визначаються не тільки інтенсивністю, але і місцем цих пошкоджень. Так, за пошкодженості ендосперму зернівки до 6% — схожість насіння знижується на 2,5–3,1%, енергія проростання — на 1,7–2,4%. Якщо клопами пошкоджено зародок зернівки, то ці показники становлять 22,1–25,9% та 18,3–21,6%, відповідно [4].

Погодні умови в даному регіоні є дуже сприятливими для розвитку та розмноження пшеничного трипсу (*Haplothrips tritici* Kurd.). Початок заселення і живлення імаго цього фітофага збігається з періодом виходу рослин у трубку: вони скупчуються за піхвою листків. Максимальна їх

чисельність на рослинах спостерігається на початку фази колосіння. Найбільш шкідливі личинки, які живляться спочатку колосковими лусочками, а потім зерном, що спричиняє білоколосість і формування шуплих зерен. Так, за чисельності 20–30 личинок на колос втрата маси зерна становить 13–15% [8]. Якщо у період формування зернівки їх налічують понад 40–50 особин на колос, урожай зерна зменшується на 0,18–0,25 т/га [9]. При цьому істотно погіршуються технологічні та насінневі показники зерна.

В агроценозі озимої пшениці серед шкідливої ентомофауни домінуючими видами є звичайна (*Schizaphis graminum* Rond.) і велика (*Sitobion avenae* F.) попелиці. Живлячись соком рослин, ці фітофаги негативно впливають на процеси фотосинтезу та формування вегетативних і генеративних органів. Обсяги спожитого за добу соку в кілька разів перевищують вагу самої комахи. Ступінь шкідливості цих фітофагів залежить не тільки від їх кількості, але й фаз розвитку озимої пшениці. Найбільше пошкодження пшениці відбувається в осінній період її вегетації — від появи сходів до кушіння, що може призвести до загибелі рослин. Великої шкоди посівам злакові попелиці можуть завдати й у весняно-літній період — упродовж фаз вихід у трубку — колосіння, що викликає часткове або повне невиколошування рослин та пустоколосість. За чисельності 15–20 особин на стебло втрати урожаю становлять 0,14–0,18 т/га [8]. Окрім того, велика шкода від попелиць полягає в тому, що вони є переносниками вірусних захворювань, зокрема жовтої карликовості ячменю (ВЖКЯ), яка уражує і пшеницю. Внаслідок ураження рослин цією хворобою втрати врожаю зерна можуть досягати 25–40% [9, 10].

Істотно зменшити втрати врожаю від шкідливих організмів, у т.ч. й шкідників, можна завдяки широкому впровадженню системи інтегрованого захисту озимої пшениці. Технологія захисних заходів передбачає не тільки правильний їх вибір, а й раціональне поєднання організаційних, агротехнічних, хімічних та інших методів захисту рослин. Безумовно, серед агротехнічних заходів важливим є дотримання оптимальних строків сівби і добір кращих попередників. Використання таких ефективних прийомів підвищення продуктивності посівів досить часто відіграє провідну роль у захисті рослин від шкідників. Регулювання чисельності основних шкідників до господарськи невідчутного рівня неможливе без хімічного захисту рослин. На ринку країни для захисту озимої пшениці від сисних шкідників з'явилося багато сучасних інсектицидів, ефективність яких ще недостатньо вивчена в умовах сучасного землеробства та виробництва зерна.

Метою досліджень було — вдосконалення інтегрованого захисту озимої пшениці від сисних шкідників, в т.ч. й хімічного методу, що ґрунтується на застосуванні сучасних інсектицидів в умовах південного Степу України, де виробляється істотна частка продовольчого зерна країни.

Умови та методика досліджень. Дослідження виконували у Миколаївському інституті АПВ упродовж 2006–2008 рр. на виробничих посівах озимої пшениці за відсутності їх зрошування. Ґрунти під досліддами — чорнозем південний залишковослабкосолонцюватий важкосуглинковий. Вміст гумусу у шарі 0–30 см становить 2,2–2,9% (за Тюрнімом), нітрифікаційного азоту — 9,0–12,0 мг/кг (за Кравковим), рухомого фосфору — 123–150 мг/кг (за Чіріковим). Реакція ґрунтового розчину близька до нейтральної: рН сольової витяжки — 6,2–6,9.

Вирощування озимої пшениці сорту Куяльник здійснювали у відповідності з технологією, загальноприйнятою для степової зони півдня України. Польові досліді — дрібноділянкові, площа ділянки — 50 м², повторення чотириразове. Інсектициди застосовували проти личинок сисних шкідників у період фази молочної стиглості зерна озимої пшениці. Норма витрати робочої рідини 300 л/га. Обліки чисельності шкідників посівах виконували згідно із загальноприйнятими методиками [11, 12].

Результати досліджень. Місце закладання дослідів, обліків та спостережень належить до зони масового розмноження і постійної чисельності шкідливості клопа — шкідливої черепашки та інших сисних шкідників. Кліматичні умови, наявність достатньої кормової бази сприяють розмноженню та розповсюдженню цих шкідників.

Аналіз даних багаторічної динаміки чисельності імаго (у фазу виходу з трубки) та личинок (у фазу молочної стиглості зерна) шкідливої черепашки (рис. 1) свідчить, що спалахи масового розмноження їх личинок були в 2000–2002 та 2007–2009 рр. Середня чисельність личинок значно перевищувала економічний поріг їх шкідливості (ЕПШ) і коливалася за роками від 3,8 (2009 р.) до 5,9 (2000, 2007 рр.) особин/м². Середній показник пошкодженості зерна озимої пшениці у роки досліджень становив 6,8; 2,1; 3,1; 2,5; 2,9; 3,5 відповідно (рис. 2). Упродовж останнього десятиріччя проведення спостережень за чисельністю інших сисних шкідників встановлено, що у 2003, 2005 та 2008 рр. була підвищена щільність пшеничного трипса (рис. 3), а у 2001, 2006 рр. — злакових попелиць (рис. 4). Наведені дані свідчать, що в умовах південного Степу у посівах озимої пшениці постійно існувала загроза втрати урожаю зерна від згаданих сисних шкідників і, насамперед, клопа шкідливої черепашки.

Упродовж 2006–2009 рр. вивчали вплив строків сівби на чисельність сисних шкідників у посівах озимої пшениці, що була висіяна 10.09 (ранній строк), 22.09 (оптимальний) та 5.10 (пізній). В осінній період вегетації рослин за три роки досліджень у середньому чисельність попелиць за раннього строку сівби становила 2,1–3,7, а за оптимального — 1,9–2,9 особин на рослину. Слід зазначити, що на посівах пізнього строку сівби цих шкідників не виявлено.

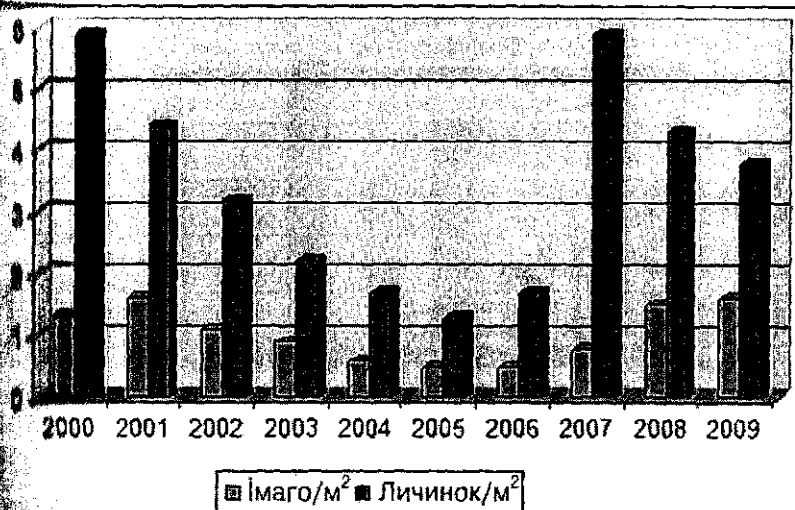

Рис. 1. Динаміка чисельності клопа шкідливої черепашки на озимій пшениці (Миколаївська обл., 2000–2009 рр.)

Відомими обліків у фазу виходу рослин у трубку на посівах ранньо-середньотимпільного строку сівби злакових попелиць налічували у середньому 2,6 і 1,5, а пізнього — 0,9 особин на рослину. За раннього та

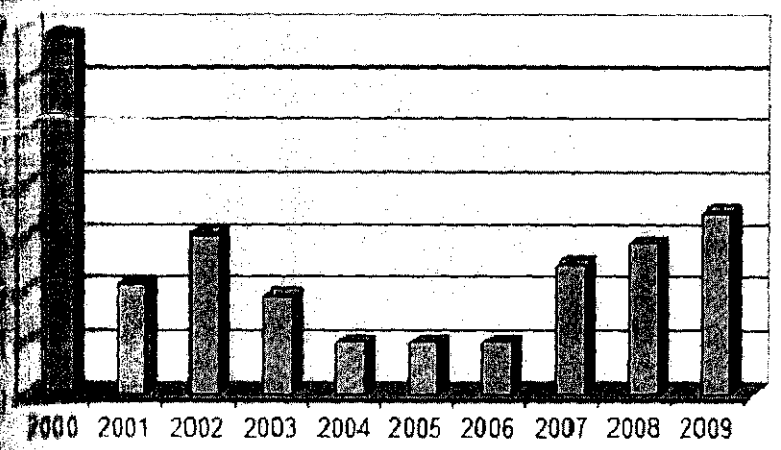

Рис. 2. Пошкодженість зерна озимої пшениці клопом-черепашкою (Миколаївська обл., 2000–2009 рр.)

Рис. 3. Динаміка чисельності пшеничного трипса на посівах озимої пшениці (Миколаївська обл., 2000-2009 рр.)

оптимального строків сівби пшеничного трипса в цей період розвитку рослин було виявлено 2,2 екз., тоді як за пізнього — 1,4 особин/рослин. Щільність дорослих клопів черепашки у посівах пізнього строку в середньому становила 1,4 екз./рослин.

Рис. 4. Динаміка чисельності злакових попелиць у фазу молочної стиглості зерна озимої пшениці (Миколаївська обл., 2000-2009 рр.)

...ому становила 0,7 екз./м², що в 1,6 раза менше порівняно з раннім та
...тимішльним строками сівби. У фазу молочної стиглості зерна озимої
...пшениці на ділянках раннього і оптимального строків сівби личинок
...ого шкідника налічували до 8,5–8,7 екз./м², а пізнього — в 1,3 раза
...ніше. Чисельність злакових попелиць за раннього строку сівби озимої
...пшениці була на рівні 4,3 особини, а пшеничного трипса — 28,9 ли-
...чок на колос. У той час як на посівах оптимального строку — 2,8 і
...7 екз./колос, відповідно. Слід зазначити, що на пшениці пізнього
...строку сівби цих шкідників було в 2,1 та 1,4 раза менше, порівняно з
...цим і оптимальним строками.

На основі одержаних даних щодо заселення посівів злаковими попе-
...диами, можна стверджувати, що ці комахи віддають перевагу озимій
...пшениці, яку висівають по чорному пару. У середньому за три роки до-
...можень чисельність цих фітофагів становила в фазу 3-х листків — 3,6,
...в разі вихід у трубку — 2,5 особини на рослину, що на 20 і 25%, відпо-
...вно, більше порівняно з цими показниками на колосовому попередни-
...ку озима пшениця, що вирощується по паровому попереднику, також
...вигіднішою для заселення клопом черепашкою та його живлення.
...на посіві культури, висіяної по чорному пару при обліку дорослих
...літ у фазу вихід рослин у трубку їх налічували до 1,8, тоді як по стер-
...ному — 1,3 імаго/м². Щільність пшеничного трипса в цей період
...в трубку культури була практично майже однаковою: 2,3 екз. — на пше-
...ці по колосовому попереднику, 2,1 імаго на рослину — по чорному
...пару. За даними обліків личинок клопа черепашки у фазу молочної
...стиглості найбільш пошкоджувалося зерно у посівах пшениці по чорно-
...му пару, де їх чисельність становила до 15,6 екз./м², що в 1,8 раза
...більше, ніж на посівах по колосовому попереднику.

Таким чином, результатами досліджень доведено, що такі агротех-
...нічні заходи як строки сівби та попередник можуть істотно вплинути на
...щільність заселення та розвиток цих фітофагів у посівів озимої пше-

...в окремі роки є необхідність застосування і хімічного методу захисту
...пшениці від особливо небезпечних шкідників. Тому належало визначити
...ефективніші серед рекомендованих препаратів, дозволених для за-
...хисту озимої пшениці. Обприскування посівів озимої пшениці сучасни-
...ми інсектицидами за різних препаративних їх форм та класів провадили
...у фазу молочної стиглості зерна. Аналіз результатів досліджень (табл. 1)
...показує, що за обприскування посівів інсектицидами можна надійно і
...економічно захищати рослини від шкідливості личинок сисних шкідників.
...Технічна ефективність препарату Децис Профі, в.г. з нормою
...100 г/га проти попелиць на 3-й день після обробки становила 68,9%, а
...проти трипса 110 о.д. за норми витрати препарату 0,5 л/га — 75,4%, проти

**1. Технічна ефективність інсектицидів проти сисних шкідників
(середнє за 2006–2008 рр.)**

Варіант дослід (д.р.)	Норма витрати препарату, кг, л/га	Смертність комах на ... день, %					
		3-й			7-й		
		попелиць	трипсів	шкідливої черепашки	попелиць	трипсів	шкідливої черепашки
Контроль (без обробки)	—	0	0	0	0	0	0
Карате 050 ES, к.е. (лямбда-цигалотрин, 50 г/л)	0,2	71,6	66,7	81,4	80,4	76,7	86,6
Карате Зеон 050 SC, мк.с. (лямбда-цигалотрин, 50 г/л)	0,2	73,6	68,9	83,8	82,4	78,1	89,4
Протеус 110, о.д. (дельтаметрин, 10 г/л + тіаклопрід, 100 г/л)	0,5	75,4	69,0	84,5	83,1	79,1	90,3
Деїс Профі, в.г. (дельтаметрин, 250 г/кг)	0,04	68,9	64,4	78,8	79,1	73,8	85,0

личинки трипсів — 64,4% і 69,0%, а личинки черепашки — 78,8% і 84,5% відповідно. Ефективно діяли ці препарати і на 7-й день після обробки так, смертність попелиць становила 79,1–83,1%, трипсів 73,8–79,1%, клопа-черепашки — 85,0–90,3% відповідно.

Пошкодженість зерна личинками черепашки на ділянках, оброблених інсектицидами, коливалась у межах 1,7–2,4%, тоді як на необроблених досягла 8,3%. Результати аналізу зерна за допомогою приладу ВД показали, що вміст клейковини у варіантах, де здійснювали обприскування

2. Вплив інсектицидів на урожай і якість зерна озимої пшениці

Варіант	Норма витрати препарату, кг, л/га	Урожайність, т/га				Збережений врожай		Вміст клейковини, %	Дружність клейковини
		2006	2007	2008	середнє	т/га	%		
Контроль (без обробки)	—	2,09	0,95	3,58	2,21	0	0	16,8	94
Карате 050 ES, к.е.	0,2	2,27	1,08	3,87	2,41	0,20	8,9	19,3	87
Карате Зеон 050 SC, мк.с.	0,2	2,29	1,10	4,17	2,52	0,31	14,0	20,4	85
Протеус 110, о.д.	0,5	2,30	1,15	4,11	2,51	0,30	13,7	21,5	91
Деїс Профі, в.г.	0,04	2,25	1,06	3,79	2,37	0,16	7,1	17,6	88
НІР ₀₅		0,14	0,11	0,17					

А. Економічна ефективність застосування інсектицидів проти сисних шкідників на озимій пшениці (середнє 2006-2008 рр.)

Варіант	Норма витрати препарату, кг, л/га	Збережений врожай		Затрати на хімічний захист, грн./га			Умовно-числий прибуток, грн./га	Окупність затрат, одиниць
		т/га	грн./га	вартість препаратів	затрати на обробку	всього затрат		
Контроль (без обприскування)	—	0	0	0	0	0	0	0
Карате 050 ЕС, к.е.	0,2	0,20	155,8	27,0	15,3	42,3	113,5	3,7
Карате Зеон 050 SC, мк.с.	0,2	0,31	239,2	32,1	-«-	47,4	191,8	5,1
Протеус 110, о.д.	0,5	0,30	236,8	74,5	-«-	89,8	147,0	2,6
Синте Профі, в.г.	0,04	0,16	125,3	26,8	-«-	42,1	83,2	2,9

Врожай рослин інсектицидами, був на 0,8–4,7% вищим, ніж на контролі та хімічних обробок. Крім того, найбільше клейковини у зерні (21,5%) отримано на ділянках з використанням такого комбінованого інсектициду як Протеус 110, о.д. Пружність клейковини становила 88,2–91,5, а в контрольних посівах — 94,2 одиниці (табл. 2).

Від застосування хімічного захисту озимої пшениці від зазначеного комплексу шкідників збережений урожай становив 0,16–0,31 т/га. Найкращі показники врожайності зафіксовано на ділянках, що оброблялися препаратами Карате Зеон та Протеус, де збережений урожай зерна був майже однаковим — у межах 0,30 т/га.

Зниження пошкодження зерна личинками черепашки значно зросло, тому його показники, в підсумку було одержано пшеницю 2-го класу. Врожайності озимої пшениці в межах 2,37–2,52 т/га умовно-числовий прибуток становив 83,2–191,8 грн./га (табл. 3). Високий рівень ефективності хімічного захисту озимої пшениці за використання цих інсектицидів спостерігали і проти інших шкідників.

Висновки

В умовах Південного Степу України на посівах озимої пшениці спостерігається висока пошкодженість рослин озимої пшениці різними шкідниками, насамперед шкідливої черепашки, та існує реальна загроза втрат урожаю і погіршення якості зерна. Строки обробки та попередники можуть відігравати значну роль в обмеженні чисельності клопа шкідливої черепашки, пшеничного клопа та злакових попелиць. Більш інтенсивно зазначені шкідники знижують і пошкоджують посіви озимої пшениці за раннього строку

сівби та висіву цієї культури по паровому попереднику. Якщо хімічні заходи на посівах проти цих шкідників не провадити — втрачаються хлібопекарські властивості та погіршуються технологічні показники якості зерна.

Ефективним заходом від личинок сисних шкідників є хімічний захист озимої пшениці у фазу молочної стиглості зерна. Найкращі показники одержано за обприскування посівів інсектицидами Карате Зеон 050 SC, мк.с (0,2 л/га) та Протеус 110, о.д. (0,5 л/га). За використання цих препаратів одержано додатковий урожай зерна в межах 0,30 т/га, поліпшено його якість, а також високий умовно-чистий прибуток — 140,0–191,8 грн./га.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. *Справочник по интенсивному полеводству Юга Украины* / В. Кириченко, Л.В. Баклан, М.П. Гайдамака и др. — К.: Урожай, 1994. — 144 с.
2. *Секун М.П.* Заходи з обмеження чисельності злакових мух на озимій пшениці / М.П. Секун, С.В. Кондратюк // *Захист і карантин рослин.* — 2008. — Вип. 54. — С. 344–350.
3. *Секун М.П.* Сисні шкідники озимої пшениці. Оптимізація авіаційного обприскування при захисті посівів / М.П. Секун, С.М. Бабиц, В. Курцев // *Карантин і захист рослин.* — 2006. — № 4. — С. 7–9.
4. *Секун М.П.* Шкідлива черепашка / М.П. Секун — К.: Світ, 2001. — С. 9–11.
5. *Довгань С.В.* Клоп черепашка. Заходи захисту посівів від клопа черепашки / С.В. Довгань, Д.М. Фещин, О.Б. Сядриста // *Захист і карантин рослин.* — 2008. — № 6. — С. 7–11.
6. *Довідник із захисту рослин* / Л.І. Бублик, Г.І. Васечко, В.П. Зильєв та ін. / За ред. М.П. Лісового. — К.: Урожай, 1999. — 744 с.
7. *Верещагин Л.Н.* Вредители и болезни зерновых колосовых культур / Л.Н. Верещагин — К.: Юнивест Маркетинг, 2001. — 128 с.
8. *Котков В.П.* Шкідлива черепашка і якість зерна / В.П. Котков, В.А. Іщенко, Л.М. Верещагин, В.В. Дикий — Миколаїв, 2001. — 5 с.
9. *Секун М.П.* Фітофаги на пшениці. Шкодочинність домінуючих видів / М.П. Секун // *Захист рослин.* — 1998. — № 4. — С. 6–7.
10. *Волинець Т.М.* Шкодочинність злакових попелиць як переносників вірусних хвороб озимої пшениці / Т.М. Волинець // *Захист і карантин рослин.* — 2003. — Вип. 49. — С. 95.
11. *Облік шкідників і хвороб сільськогосподарських культур* // За ред. С.О. Трибеля. — К.: Урожай, 1986. — С. 71–78.
12. *Методики випробування і застосування пестицидів* // За ред. С.О. Трибеля. — К.: Світ, 2001. — С. 127–129.

Бич С.Н., Шахова Н.М., Кошуробенко Н.И.,
Кривогуз В.С., Антипова Л.К.

Сосущие вредители в агроценозе озимой пшеницы южной Степи Украины

Приведены многолетние данные динамики численности злаковых тлей, зернового трипса, клопа вредной черепашки и поврежденность зерна озимой пшеницы в Николаевской области. Показано влияние предшественников и сроков посева озимой пшеницы на численность сосущих вредителей. Установлено, что сосущие вредители более интенсивно заселяют посевы озимой пшеницы раннего срока посева и по паровому предшественнику. Показана эффективность применения современных инсектицидов против личинок сосущих вредителей. Использование химической защиты культуры позволяет получить дополнительный урожай зерна в пределах 0,3 т/га и улучшить технологические показатели.

S. N. Bich, N. M. Shakhova, N. I. Kotsjurobenko, V. S. Krivoguz, L. K. Antipova

**'Sucking insect pests' in agrocenoses of the winter wheat
of the Southern Steppe of Ukraine**

Multi-years data on dynamics population density of the cereal aphids, wheat grain bug and the level of seed damage of winter wheat from those in the Southern Steppe of Ukraine are presented. Effect of the sowing terms and the winter preceding crops on the sucking insects population density is shown. It has been stated that the sucking insect pests colonize more intensively fields of the early sowing and after fallow. Effectiveness of the new insecticides' application against the sucking insect pests' larvae is given. Usage of chemical protection of this crop allows to receive additional yield in the ranges 0,3 ton per ha and to improve its technological indices.